

Charakteristika okresu Plzeň-sever

Okres Plzeň-sever leží v severní části Plzeňského kraje a sousedí s okresy Plzeň-město a Plzeň-jih (na jihu), Rokycany (na východě) a Tachov (na západě). Severovýchodní část okresu hraničí se Středočeským krajem s okresem Rakovník, severozápadní část s Karlovarským krajem s okresy Karlovy Vary a Cheb a na severu má krátkou hranici s Ústeckým krajem s okresem Louny. **Rozloha** okresu Plzeň-sever (1 286,7 km²) tvoří 16,8 % z území kraje a okres se tak podle velikosti řadí na třetí místo. Celková hustota k 31. 12. 2021 činila 62,7 obyvatel na 1 km² a Plzeň-sever je tak čtvrtým nejhustěji osídleným okresem v Plzeňském kraji.

Na **území** okresu Plzeň-sever leží 2 správní obvody obcí s rozšířenou působností (dále SO ORP): Kralovice a Nýřany, které se dále člení na 7 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem (dále SO POÚ): Kralovice, Manětín, Plasy (SO ORP Kralovice) a Město Touškov, Nýřany, Třemošná a Všeruby (SO ORP Nýřany). Do okresu Plzeň-sever patří 98 obcí, tj. 19,6 % z celkového počtu obcí v Plzeňském kraji. Tento okres má hned po okrese Plzeň-jih druhý největší počet obcí v Plzeňském kraji.

V souvislosti s **ochranou přírody a krajiny** byla na území okresu vyhlášena 1 chráněná krajinná oblast a 19 maloplošných chráněných území. Chráněná krajinná oblast Křivoklátsko zasahuje do území okresu v jeho nejvýchodnější části. Největší chráněné území tvoří přírodní rezervace Střela. K nejvíce zdevastovaným oblastem po těžbě patří Nýřany-Tlučná-Vejprnice a průmyslová oblast kolem Horní Břízy a Kaznějova.

V roce 2021 bylo v **zemědělství** obhospodařováno 64 753 ha zemědělské půdy (50,3 % z celkové výměry okresu) a z této výměry připadlo 51 910 ha na ornou půdu (80,2 %). Nezemědělská půda činila 63 923 ha, z toho lesní pozemky 52 085 ha (81,5 %). Rostlinná výroba v okrese je zaměřena především na pěstování pšenice, ječmene, ovsa, řepky a kukuřice na zeleno a na siláž. Živočišná výroba se orientuje na chov drůbeže, skotu a prasat. K větším zemědělským podnikům patří Žihelský statek a.s., Kralovická zemědělská a.s. a D-K zemědělská a.s. v Kozłanech.

K 1. 1. 2022 měřila **silniční a dálniční síť** okresu 894,1 km, z toho dálnice tvořily 18,9 km, silnice I. třídy 79,0 km, II. třídy 266,7 km a III. třídy 529,4 km. Železniční síť je poměrně hustá, okresem procházejí mimo jiné i tři tratě celostátního charakteru: Plzeň-Domažlice, Plzeň-Cheb a Plzeň-Žatec.

Okres Plzeň-sever je podle počtu **obyvatel** třetím nejlidnatějším okresem Plzeňského kraje. K 31. 12. 2021 žilo na území okresu 80 666 obyvatel, tj. 13,9 % z celkového počtu obyvatel kraje. V 11 městech okresu (v Horní Bříze, Kaznějově, Kozłanech, Kralovicích, Manětíně, Městě Touškově, Nýřanech, Plasích, Třemošné, Úterý a ve Všerubech) bydlelo 39,9 % obyvatel okresu. Od sčítání v roce 2011 se celkový počet obyvatel v okrese zvýšil o 4 948 osob, tj. o 6,5 %. V počtu obyvatel za rok 2021 jsou promítnuty výsledky SLDB 2021 a není srovnatelný s předchozími roky. Okres Plzeň-sever patří k okresům, kde se počet obyvatel zvyšoval a na růstu obyvatel se podílel hlavně přírůstek stěhování. V roce 2021 představoval přírůstek stěhování 12,6 osob na 1 000 obyvatel, naopak počet zemřelých převažoval nad počtem živě narozených a přirozený úbytek dosáhl od roku 2002 nejvyšší hodnoty (152 osob).

Koncem roku 2021 činil **index stáří** v okrese Plzeň-sever 118,2, což představuje nejnižší hodnotu v rámci okresů Plzeňského kraje a 11. místo v rámci celé republiky. Od roku 2011 se počet dětí ve věku 0–14 let zvýšil o 1 511, tj. o 12,9 %, ale v porovnání s přírůstkem obyvatel ve věku 65 let a více byl tento růst zanedbatelný. Od roku 2011 počet obyvatel ve věku 65 let a více vzrostl o 4 118 osob, tj. o 35,8 %, zatímco počet obyvatel v produktivním věku (15–64 let) se snížil o 681 osob, tj. o 1,3 %.

Podle **registru ekonomických subjektů** bylo v okrese k 31. 12. 2021 evidováno celkem 19 414 ekonomických subjektů, z toho nejvíce tvořily fyzické osoby (82,9 %). Surovinové zdroje v okrese vytváří základnu pro rozvoj těžebního průmyslu. K významným těžebním firmám v okrese patří firma LB MINERALS, s.r.o. se sídlem v Horní Bříze, která se zabývá především těžbou, úpravou a zpracováním kaolinů, jílu, živců, kameniva a písků. Společnost je součástí nadnárodní skupiny LASSELSBERGER a patří mezi významné dodavatele surovin ve střední Evropě. Dalšími významnými zaměstnavateli v okrese jsou například firmy Faurecia Plzeň, s.r.o. (specializuje se na design a výrobu autosedaček, automobilových interiérů a výfukových modulů), NOVEM Car Interior Design k.s. (výroba dřevěných dekorativních prvků do luxusních osobních automobilů pro celosvětový trh), GÜHRING s.r.o.

(výroba špičkových nástrojů pro nejnáročnější úkoly průmyslového obrábění), DIOSS NÝŘANY a.s. (výroba kovových součástek), BEST, a.s. (výroba betonových výrobků), STÓLZE-UNION, s.r.o. (výroba užitkového a ozdobného skla), SBS - NEPRON s.r.o. (střední a vyšší množství výroby s ručním a poloautomatickým osazováním, tříděním a balením), Integrated Micro-Electronics Czech Republic s.r.o. (vývoj, výroba a prodej elektronických komponent pro průmyslová odvětví), Faiveley Transport Plzeň s.r.o. (výroba a vývoj elektrických trakčních přístrojů, pantografů a trolejbusových sběračů) a COOP družstvo Plasy.

Za posledních deset let dosáhla intenzita **bytové výstavby** nejvyšší hodnoty právě v roce 2021, kdy na 1 000 obyvatel středního stavu připadlo 6,96 dokončených bytů. Za sledované období byla nejnižší hodnota intenzity v okrese Plzeň-sever zaznamenána v roce 2015 (2,94). V roce 2021 byla podle předběžných výsledků v okrese započata výstavba 728 bytů, což byl nejvyšší počet v kraji, a dokončeno 558 bytů (druhý nejvyšší počet v kraji). U zahájených i dokončených bytů převažovaly byty v rodinných domech.

Podle údajů **úřadu práce** zde bylo k 31. 12. 2021 evidováno 1 669 uchazečů o zaměstnání, z toho 884 žen, 86 absolventů a mladistvých a 219 občanů se zdravotním postižením. Na 1 pracovní místo tak v okrese připadlo 0,8 uchazečů. Okres Plzeň-sever měl nejvyšší nezaměstnanost v Plzeňském kraji. K 31. 12. 2021 činil podíl nezaměstnaných osob 2,85 %, který oproti roku 2020 klesl o 0,65 procentního bodu.

Zdravotní péči zde v roce 2020 zajišťovalo 108 lékařů a na jednoho lékaře připadlo v průměru 743 obyvatel (nejvyšší počet obyvatel na jednoho lékaře v kraji). Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti v roce 2020 činilo 6,389 % (čtvrtá nejnižší hodnota v kraji).

Ve školním roce 2021/2022 představovala síť **předškolních a školských zařízení** v okrese 42 mateřských škol, 36 základních škol, 1 gymnázium a 2 střední školy vyučující obory odborného vzdělávání bez nástavbového studia.

Oblast Severního Plzeňska s množstvím lesů, nedotčenou přírodou a malebnými údolími Střely, Berounky a Úterského potoka vytváří dobré podmínky pro rekreační zázemí Plzeňanů. Velké rekreační možnosti nabízí také v letních měsících přehrada Hracholusky.